

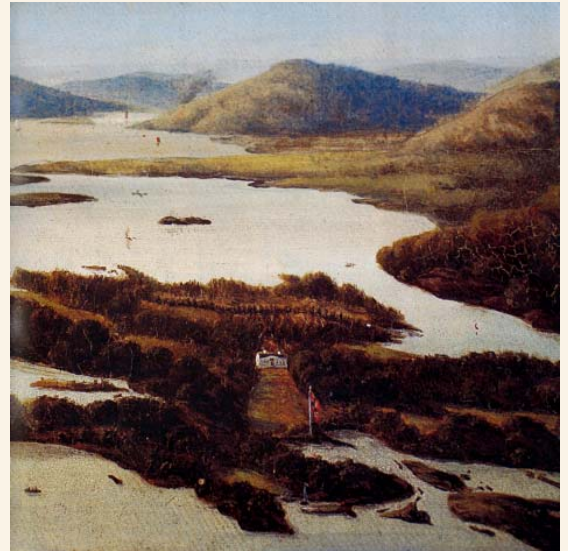

Andøen gård Historikk

1813: En hollandsk sjøoffiser

Hovedbygningen på Andøen ble oppført av Johan Henrik van Kervel, en hollandsk sjøoffiser som giftet seg med Barbra Cathrine, datteren til den velhavende Daniel Isaachsen på Kjos Gård. Van Kervel overtok eiendommen fra sin svigerfar i 1813, samtidig som han tiltrådte stillingen som Rådstueskriver i Kristiansand. Sammen skapte de et herskaphjem etter datidens idealer.

Hovedbygningen ble reist i engelsk empirestil med front mot fjorden. På baksiden er det to fløyer som sammen med hovedhuset danner et lunt gårdsrom. I tillegg ble det reist nødvendige driftsbygninger og anlagt en flott park med spaserganger, plener og bugnende blomsterhager. I 1846 ble gården solgt av enkefru Kervel til Otto C.H. Reinhart.

Over. Maleri fra Andøen gård. Kreativ fantasi har satt Andøen gård inn i et vakkert landskap. Malt omkring 1820.

Helt til venstre: Portrett av Johan Henrik van Kervel. Kopi av miniatyr malt på en medaljong datert 1812

Til venstre: Portrett av Barbra Cathrine malt av Jens Juel i København 1799. Maleriet tilhører Karen-Margrethe Hanneborg.

1850: Ole Bulls ensomme frue

Den verdenskjente komponisten og violin-virtuosen Ole Borneman Bull kom til Andøen i mai 1850, sammen med sin franske kone Alexandrine Felicite Villeminot og deres fire barn.

Men Ole Bull var en travel celebritet på verdensscenen. Etter en måneds tid, dro han til Bergen for å arbeide med opprettelsen av Den Nationale Scene. Året etter dro han tilbake for å arbeide med en ny fiolinkonsert i D-dur. I 1852 dro han til Amerika og ble borte i 5 år.

Det fortelles at natta før han reiste, ble alle sauene på Andøen tatt av ulven, noe som ble tolket som et dårlig varsel for fremtida.

I Amerika ble Ole Bull sterkt engasjert i utvandringssjessjektet "Oleana" i Pennsylvania. Ideen var å utvikle et eget samfunn, et "New Norway", for de norske emigrantene, slik at de kunne beskyttes mot bedragerere og samtidig bevare sin norske identitet. Det hele endte med at Ole Bull tapte 70.000 dollar på prosjektet.

Hjemme på Andøen satt kone og fire barn uten å motta hverken brev eller penger. Pariserinnen Felicite opplevde det nok som en tragedie å bli "bortsatt" på den avsidesliggende Andøen, og i 1854 hadde hun fått nok. For å skaffe penger til livets opphold ble gården solgt på auksjon for 5.500 spesidaler, og den separerte fru Bull flyttet til Oslo, hvor hun etter hvert sank hen i armod og sinnslidelse, frem til sin død i 1862.

Salve Osmundsen Jusnæss som overtok Andøen etter Ole Bull, videreførte den til sønnen Jens Salvesen Andøen i 1865. Han hadde giftet seg med Karen Brøvig. De fikk tre barn. To av dem utvandret til Amerika. Salve hadde med seg salmeboka og et maleri av gården da han utvandret. I 2001 fikk kulturdirektør Edvard A Brøvig tilsendt både salmebok og bilde. Akvarellen er malt av M.D.Gjesling i 1817, altså i van Kervels tid. De to klenodiene er overrakt til Kristiansand kommune og plassert på Andøen gård.

1854: Ny giv på gården

Det var den driftige og pengesterke bonden Salve Osmundsen Jusnæss som overtok gården fra familien Bull, og i 1865 ble den videreført til sønnen Jens Salvesen. Han hadde 9 kyr og 16 sauer på gården. I 1874 ble Bredalsholmen fradelt gården i forbindelse med etableringen av byens første tørrdökk.

Så overtok kjøpmann Theodor Rasmussen gården i 1888. Det later til at han utviklet gårdsdriften videre, for ved århundreskiftet var det flere dyr på gården. Han dyrket poteter, gulrøtter og kålrabi. Hagen var på 3 dekar hvorav 1 dekar ble brukt til kjøkkenvekster pluss 256 frukttrær.

1942-1989: Fra gårdsdrift til boligutbygging

Nok en gang ble gården solgt i 1916 og etter flere eierskifter ble Andøen i 1942 overtatt av Kristiansand Mekaniske Verksted. Gårdsdriften ble da satt bort til forpaktere, men allerede på 1960-tallet ble de første boligtomtene fradelt.

I 1989 ble gården overtatt av et utviklingsselskap som planla en mer intensiv boligbygging. I denne forbindelse ble hovedhuset med 14 mål tomt skilt ut og overtatt av Kristiansand Kommune. De tilhørende driftsbygninger ble revet, med unntak av båthuset som er restaurert og reist igjen.

Andøens arkitektoniske kvaliteter ble tidlig anerkjent, og hovedbygningen ble fredet allerede i 1923, som følge av den første Bygnings- og Fredningsloven av 1920.

Lystgårdene i Kristiansand

Andøen gård er en av flere herskkelige gårder som omkranser byen. De fleste av disse ble reist på begynnelsen av 1800 tallet av velstående byborgere som ønsket å trekke seg tilbake til naturen i de milde sommermånedene. Byggene er preget av opplysningstidens romantiske idealer, gjerne skapt ut fra utenlandske, særlig engelske forbilder. Andre kjente lystgårder i Kristiansand er: Thaulows hus på Bragdøya, Myren Gård og Gimle Gård. Alle er i dag kommunale eiendommer.

